

Această carte a fost publicată în cadrul programului „SUR”, un program de subvenționare a traducerilor organizat de Ministerul Relațiilor Externe, Comerțului Internațional și Cultelor al Republicii Argentina

Obra editada en el marco del Programa “Sur” de Apoyo a las Traducciones del Ministerio de Relaciones Exteriores y Culto de la República Argentina

ROBERTO ARLT

# Cei șapte nebuni

Traducere din limba spaniolă de

LAVINIA SIMILARU

**Redactor** Irinel Antoniu  
**Corectură** Lorina Chițan  
**Tehnoredactor** Constantin Niță  
**Copertă** credit foto Ingimage

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României  
ARLT, ROBERTO

Cei șapte nebuni / Roberto Arlt ; trad. din lb. span. și note de  
Lavinia Similaru. - București : Univers Publishing House, 2014

ISBN 978-606-8631-31-8

I. Similaru, Lavinia (trad.)

821.134.2-31=135.1

ROBERTO ARLT  
*LOS SIETE LOCOS*

© Editura UNIVERS, 2014, pentru prezenta traducere  
EDITURA UNIVERS  
[www.edituraunivers.ro](http://www.edituraunivers.ro)

ISBN 978-606-8631-31-8

## CAPITOLUL ÎNTÂI

### SURPRIZA

Deschizând ușa de la direcțiune, decorată cu sticlă japoneză, Erdosain a vrut să se tragă îndărăt; a înțeles că e pierdut, dar era târziu.

Îl așteptau directorul, un bărbat de statură mică, vânjos, cu cap de porc mistreț, păr grizonant, tuns în stil „Humberto I“, și o privire implacabilă filtrându-i-se prin pupilele cenușii ca de pește, Gualdi, contabilul, mic, slab, micios, cu ochi scrutați, și directorul adjunct, fiul bărbatului cu cap de porc mistreț, un tânăr chipeș de treizeci de ani, cu părul complet alb, cinic în înfățișare, cu vocea aspră și privirea dură, ca a progenitorului său. Aceste trei personaje, directorul aplecat asupra unor formulare, directorul adjunct rezemat de un fotoliu, cu piciorul legănându-i-se pe un braț al acestuia, și domnul Gualdi zăbovind respectuos în picioare lângă birou, n-au răspuns la salutul lui Erdosain. Doar directorul adjunct s-a limitat să ridice capul:

– Am primit un denunț conform căruia sunteți un escroc, ne-ați furat șase sute de pesos.

– Și șapte *centavos*, a adăugat domnul Gualdi, în vreme ce dădea cu sugativă pe semnătura tocmai schițată de director pe un formular. Atunci, acesta, ca făcând un imens efort al gâtului de taur, și-a înălțat fruntea. Cu degetele încurcate printre



butonierele vestei, directorul proiecta o privire sagace, prin pleoapele întredeschise, examinând fără ranchiună chipul palid al lui Erdosain, care rămăsese impasibil.

- De ce vă îmbrăcați atât de prost? l-a interogat.
- Ca încasator câștig o nimica toată.
- Și banii pe care ni i-ați furat?
- Eu n-am furat nimic. Sunt minciuni.
- Atunci, sunteți în stare să dați socoteală, dumneavoastră?
- Dacă doriți, chiar astăzi, la amiază.

Răspunsul l-a salvat efemer. Cei trei bărbați s-au consultat din priviri și, în cele din urmă, directorul adjunct, ridicând din umeri, a spus, cu încuviințarea tatălui:

- Nu... aveți timp până mâine la trei. Să aduceți formulele și chitanțele... Puteți pleca.

L-a surprins atât de mult hotărârea aceasta, încât a încremenit acolo, întristat, în picioare, uitându-se la cei trei. Da, la cei trei. La domnul Gualdi, care îl umilise atâta, cu toate că era socialist; la directorul adjunct, care își oprise ochii cu insolență asupra cravatei sale destrămate; la director, al cărui cap țeapăn de porc mistreț tuns zero se întorcea spre el, filtrând o privire cinică și obscenă prin linia cenușie a pleoapelor întredeschise.

Totuși, Erdosain nu se clintea de acolo... Voia să le spună ceva, nu știa cum, dar ceva care să-i facă pe ei să înțeleagă pe de-a-ntregul enorma nenorocire ce se abătuse asupra vieții lui; și zăbovea astfel, în picioare, trist, cu cubul negru al seifului în fața ochilor, simțind că, pe măsură ce se scurg minutele, spațele i se arcuiește și mai mult, în timp ce răsuca nervos borul pălăriei negre, iar privirea îi devenea și mai absorbită și mai tristă. Apoi, brusc, a întrebat.

- Atunci, pot să plec?
- Da...
- Nu... Predați-i chitanțele lui Suárez și mâine la trei să fiți aici, negreșit, cu totul.
- Da... totul... și, întorcându-se, a ieșit fără să salute.

Pe strada Chile a coborât până la Alea Columb. Se simțea încolțit de forțe invizibile. Soarele dezvăluia măruntaiele degustătoare ale străzii în pantă. Gânduri felurite fierbeau în el, atât de diferite, încât încercarea de a le clasifica i-ar fi umplut multe ore.

Mai târziu și-a adus aminte că nici o clipă nu-i trecuse prin cap să se întrebe cine ar fi putut să-l denunțe.

## STĂRI DE CONȘTIINȚĂ

Știa că e un hoț. Dar categoria în care se includea nu-l interesa. Poate cuvântul hoț nu era în armonie cu starea sa de spirit. Exista alt sentiment, și acesta era tăcerea circulară ce intra ca un cilindru de oțel în masa craniului său, încât îl făcea surd la orice n-ar fi avut legătură cu nenorocirea lui.

Cercul acesta de tăcere și de tenebre îi întrerupea continuitatea ideilor, încât Erdosain nu putea să-și asocieze, din cauza declinului rațiunii sale, căminul numit casă cu o instituție desemnată cu numele de închisoare.

Gândea telegrafic, suprimând prepoziții, ceea ce este energic. A cunoscut ore moarte, în care ar fi putut comite un delict de orice tip, fără a avea din pricina aceasta nici cea mai vagă noțiune a propriei responsabilități. Logic, un judecător n-ar fi înțeles un astfel de fenomen. Dar el era gol, era o coajă de om pusă în mișcare de automatismul obișnuinței.

Dacă a continuat să lucreze la Compania Zahărului n-a fost ca să mai fure alte sume de bani, ci pentru că aștepta un eveniment extraordinar – de-a dreptul extraordinar – care să dea o întorsătură neașteptată vieții sale și să-l salveze de catastrofa pe care o vedea apropiindu-i-se de ușă.

Atmosfera aceasta de vis și de zbcium care-l făcea să circule de-a lungul zilelor ca un somnambul o numea Erdosain „zona angoasei“.



Erdosain își imagina că zona menționată exista deasupra nivelului orașelor, la doi metri înălțime, și și-o reprezenta grafic sub forma regiunilor de salină sau deșerturi care pe hărți sunt dezvăluite de ovale de puncte, dese ca icrele de hering.

Zona aceasta de angoasă era consecința suferinței oamenilor. Și ca un nor de gaz otrăvit se muta anevoie dintr-un punct în altul, penetrând ziduri și trecând prin clădiri, fără a-și pierde forma plană și orizontală; angoasă bidimensională care, ghilotinând gâtulejul, lăsa în urmă un gust de suspin.

Aceasta era explicația pe care și-o dădea Erdosain când simțea primele grețuri ale suferinței.

– Ce fac cu viața mea? își zicea atunci, vrând poate să lămurească prin această întrebare originile neliniștii care-l făcea să năzuiască o existență în care ziua de mâine să nu fie continuarea celei de astăzi cu măsura ei de timp, ci ceva diferit și mereu neașteptat, ca în desfășurarea filmelor americane, unde cerșetorul de ieri este șeful unei societăți secrete de astăzi, iar dactilografa aventurieră, o multimilionară călătorind incognito.

Pomenita necesitate de minuni, care nu avea satisfacții posibile – întrucât el era un inventator ratat și un delincvent în pragul închisorii –, îi lăsa în frământările imediat următoare o aciditate îndârjită și dinții sensibili ca după ce mânca lămâie.

În aceste circumstanțe înșira aiureli. A ajuns să-și imagineze că bogații, plictisiți să tot asculte lamentările mizerabililor, au construit cuști îngrozitoare și imense, în care târau herghelii de cai. Călăi aleși pentru vigoare îi vânau pe amărâți cu arcanul de prins câini, izbutind chiar să vadă o anumită scenă: o mamă, înaltă și nepieptănată, alerga după cușca din care, de după gratii, o chema fiul chior, până când un „hingher“, sătul s-o tot audă țipând, a început s-o lovească în cap cu mânerul arcanului, până a lăsat-o leșinată.

Odată destrămat coșmarul, Erdosain își zicea îngrozit de el însuși:

– Dar ce fel de suflet, ce fel de suflet am eu?

Și, întrucât imaginația îi păstra impulsul motor imprimat de coșmar, continua:

– Pesemne că eu m-am născut ca să fiu lacheu, unul dintre lacheii aceia parfumați și josnici cărora le cer prostituatele bogate să le încheie sutienul, în timp ce amantul fumează o țigară întins pe canapea.

Gândurile îi ricoșau din nou într-o bucătărie situată în beciurile unei locuințe foarte luxoase. În jurul mesei forfoteau două servitoare, pe lângă șofer și un arab vânzător de jartiere și parfumuri. În aceste circumstanțe el ar purta o haină neagră care n-ar ajunge să-i acopere posteriorul și cravată albă. L-ar fi chemat numaidecât „domnul“, un bărbat care era dublul său fizic, dar care nu-și rădea mustața și purta ochelari. El nu știa ce dorește de la el patronul, dar n-avea să uite niciodată privirea ciudată pe care i-a aruncat-o când au ieșit din odaie. Și se întorcea la bucătărie ca să vorbească despre mârșavii cu șoferul care, spre bucuria servitoarelor și în tăcerea arabului pederast, povestea cum o pervertise pe fata unei mari doamne, o copilă de doar câțiva anișori.

Și își repeta:

– Da, eu sunt un lacheu. Am sufletul unui adevărat lacheu.

Strângea din dinți de satisfacție insultându-se și înjosindu-se în felul acesta în fața lui însuși.

Alteori se vedea ieșind din alcovul unei fete bătrâne și cucernice, cărând cu fervoare un țucal greu, însă în momentul acela dădea de el un preot, obișnuit al casei, care, zâmbind, fără a se schimba la față, îi spunea:

– Cum stăm cu îndatoririle religioase, Ernesto?

Iar el, Ernesto, Ambrosio sau José, ar duce în mod groaznic o viață de servitor obscen și ipocrit.

Un val de nebunie îl înfiora când se gândea la asta.

Știa, vai, ce bine știa, că își jigneau, își mânjeau gratuit sufletul. Și spaima pe care o simte omul în coșmarul în care cade în



genunea unde n-are să moară, o simțea el în vreme ce se împoșca dinadins cu noroi.

Resp. Căci uneori se căznea să se umilească, aidoma sfinților care sărutau rănilor spurcaților; nu din compasiune, ci ca să fie și mai nevrednici de mila lui Dumnezeu, care ar fi fost scârbit să-i vadă căutând cerul cu încercări atât de dezgustătoare.

Dar, când imaginile acestea dispăreau din el și nu-i rămăneau în conștiință decât „dorința de a cunoaște sensul vieții“, își spunea:

– Nu, eu nu sunt un lacheu... chiar nu sunt...

Și ar fi vrut să-i ceară soției sale să se milostivească de el, să-i fie milă de gândurile lui atât de oribile și de triviale. Dar își amintea că din cauza ei se văzuse obligat de atâtea ori să se sacrifice și îl năpădea o ranchiună surdă și în împrejurările acelea ar fi vrut s-o omoare.

Știa bine că într-o zi ea are să se dăruiască altuia și acela era încă un element ce se adăuga celorlalți factori care îi compuneau angosta.

Prin urmare, când a delapidat primii douăzeci de *pesos*, a fost uimit de ușurința cu care se putea face „asta“, poate pentru că, înainte de a fura, credea că trebuie să înfrângă o serie de scrupule pe care în actualele condiții de viață nu le putea nutri. Își spunea apoi:

– Totul e să ai voință și s-o faci, nimic mai mult.

Și „asta“ ușura viața, cu „asta“ avea bani care-i dădeau senzații stranii, întrucât nu-i era deloc greu să-i obțină. Uimitor pentru Erdosain nu era furtul, ci faptul că pe chipul lui nu se deslușea că e un hoț. S-a văzut silit să fure pentru că în fiecare lună câștiga o sumă insuficientă. Optzeci, o sută, o sută douăzeci de *pesos*, căci totalul acesta depindea de sumele încasate, dat fiind că salariul îi era alcătuit din comisioane pentru fiecare o sută de *pesos* încasați.

Astfel, au fost zile când ducea între patru și cinci mii de *pesos*, în vreme ce el, prost hrănit, trebuia să suporte miasma unui portmoneu de piele falsă, înăuntrul căruia se îngreșădea fericirea sub formă de bancnote, cecuri, mandate poștale și ordine de plată.

Soția îi reproșa privațiunile pe care trebuia să le îndure zilnic; el îi asculta în tăcere învinuirile și apoi, în singurătate, își spunea:

– Ce pot eu să fac?

Când i-a venit ideea, când o idee mărunță l-a convins că poate să-și escrocheze patronii, a simțit bucuria unui inventator. Să fure? Cum de nu-i trecuse prin cap mai devreme?

Și Erdosain s-a mirat de propria-i neputință, ajungând chiar să se mustre pentru lipsa de inițiativă, căci în perioada aceea (cu trei luni înainte de evenimentele relatate) avea necesități de tot felul, cu toate că zilnic îi treceau prin mână mari sume de bani.

Iar lipsa de administrație din Compania Zahărului i-a facilitat manevrele frauduloase.

## TEROAREA PE STRADĂ

Viața îi era stranie, fără putință de tăgadă, căci uneori o speranță pripită îl lansa pe stradă.

Atunci lua un tren și cobora în stația Palermo sau în Belgrano. Străbătea gânditor bulevardele tăcute, spunându-și:

– Are să mă vadă o fată, o copilă înaltă, palidă și concentrată, care din capriciu își conduce Rolls-Royce-ul. Are să treacă întristată. Deodată mă privește și înțelege că eu am să-i fiu singura iubire a întregii vieți, iar privirea aceea, o ofensă pentru toți nefericiții, are să se oprească asupra mea, cu ochii împăienjeniți de lacrimi.

Visul îi desfășura această nebunie, în vreme ce aluneca domol la umbra fațadelor înalte și a platanilor verzi, care îi descompuneau umbra în triumfuri pe dalele albe.



Va fi milionară, dar eu am să-i spun: „Domnișoară, nu pot să vă ating. Chiar dacă ați dori să vă dăruiți mie, nu v-aș lua“. Ea are să mă privească surprinsă; atunci eu am să-i spun: „Și totul este zadarnic, știți? Este zadarnic, pentru că sunt căsătorit“. Dar ea are să-i ofere o avere Elsei ca să divorțeze de mine, apoi ne vom căsători și vom pleca în Brazilia pe iahtul ei.

Și simplitatea acestui vis se îmbogățește cu numele Braziliei care, aspru și cald, îi proiecta în față o coastă roz și albă, tăind cu muchii și perpendiculare marea înduioșător de albastră. Acum fata își pierduse distincția tragică și era – sub mătasea albă a rochiei simple ca de elevă – o ființă surâzătoare, timidă și în același timp îndrăzneată.

Și Erdosain gândea:

– Nu vom avea nicicând contact sexual. Ca să ne facem iubirea și mai durabilă, ne vom înfrâna dorințele, nici n-am să vă sărut pe gură, ci pe mână.

Și își imagina fericirea ce avea să-i purifice viața, dacă un lucru atât de imposibil s-ar întâmpla, dar era mai ușor să oprești pământul din mersul lui decât să realizezi o asemenea absurditate. Atunci își spunea întristat de o furie vagă:

– Bine, voi fi „pește“.

Și deodată o oroare mai îngrozitoare decât celelalte orori îi sfâșia conștiința. El avea senzația că toate ciobiturile sufletului îi sângerau ca sub un sfredel și, cu judecata paralizată, buimăcit de angoasă, se ducea în voia sortii nebune în căutarea bordelurilor. Atunci a cunoscut teroarea fraudulosului, teroarea luminoasă care este ca explozia unei zile însorite în convexitatea unui zăcământ de salpetru.

S-a lăsat târât de impulsurile care chircesc omul ce se simte pentru prima oară în pragul închisorii, impulsuri oarbe care-l fac pe un amărât să-și joace viața pe o carte sau pe o femeie. Poate căutând în carte sau în muiere o consolare brutală și tristă, poate căutând în tot ce este mai josnic și mai năruit o oarecare certitudine de puritate ce-l va salva definitiv.

Și în călduroasele ore ale siestei, sub soarele galben, a mers pe trotuarele de mozaic fierbinte în căutarea bordelurilor celor mai mizerabile.

Le alegea de preferință pe cele în ale căror holuri vedea coji de portocală și dâre de cenușă, iar ferestrele erau căptușite cu flanelă roșie sau verde și erau protejate de plase de sârmă.

Intra cu moartea în suflet. În curtea interioară, sub pătratul cerului albastru, era de obicei o singură bancă vopsită în ocră și pe ea se lăsa să cadă extenuat, suportând privirea glacială a patroanei, în vreme ce aștepta să iasă mesalina, o femeie groaznic de slabă sau de grasă.

Și târfa îi striga din ușa întredeschisă a dormitorului, în care se auzea un bărbat îmbrăcându-se:

– Mergem, dragă?

Și Erdosain intra în celălalt dormitor, cu urechile țiuindu-i și cu o ceață învărtindu-i-se în pupile.

Apoi se întindea în patul lăcuit de culoarea ficatului, pe păturile murdare din cauza ghetelor, care protejau cuvertura.

Îl podidea deodată plânsul, voia s-o întrebe pe dolofana aceea oribilă ce este dragostea, dragostea angelică pe care corurile celeste o cântau la picioarele tronului lui Dumnezeu viu, dar angoasa îi astupa laringele, iar de repulsie stomacul i se închidea ca un pumn.

Și între timp prostituata îngăduia mâna mișcătoare pe hainele ei. Erdosain își zicea:

– Ce am făcut din viața mea?

O rază de soare spinteca pieziș geamul oberlihtului acoperit de pânze de păianjen și târfa, cu obrazul odihnindu-i-se pe pernă și cu un picior sprijinit pe al lui, își mișca domol mâna, în vreme ce el își spunea, întristat:

– Ce am făcut din viața mea?

Remușcarea îi umplea deodată sufletul de amărăciune, își aducea aminte de soția lui, care din lipsă de bani trebuia să-și spele rufele, deși era bolnavă, și atunci, scârbit de el însuși,



sărea din pat, îi dădea banii prostituetei și, fără a o fi folosit, fugea spre alt infern să cheltuiască banii care nu-i aparțineau, să se afunde și mai mult în nebunia-i care urla neîncetat.

## UN OM STRANIU

La zece dimineața, Erdosain a ajuns în stația Perú și pe bulevardul Avenida de Mayo. Știa că problema lui nu are altă soluție decât închisoarea, pentru că Barsut n-avea să-i dea banii, nu încăpea îndoială. Deodată l-a cuprins uimirea.

La masa unei cafenele era farmacistul Ergueta.

Cu pălăria înfundată până la urechi și cu mâinile unite prin degete mari pe pânțelele gros, clătina din cap cu o expresie acră, buhăită pe chipul galben.

Ochii sticloși și ieșiți în afară, nasul gros și coroiat, obrajii fleșcăiți și buza inferioară aproape atârându-i îi confereau înfățișarea unui cretin.

Își băgase corpul masiv într-un costum de culoarea scorțișoarei și, din când în când, aplecându-și capul, își sprijinea dinții pe mânerul de fildeș al bastonului.

Din pricina lehamitei și a expresiei mârșave pe care i-o dădea plictisul, părea un traficant de carne vie. În mod neașteptat, ochii i s-au întâlnit cu ai lui Erdosain, care-i venea în întâmpinare, iar chipul farmacistului a fost iluminat de un zâmbet pueril. Încă zâmbea când i-a strâns mâna lui Erdosain, care s-a gândit:

– Câte l-au iubit pentru zâmbetul ăsta!

Involuntar, prima întrebare a lui Erdosain a fost:

– Și te-ai însurat cu Hipólita?...

– Da, dar nu-ți închipui ce tărăboi a ieșit...

– Ce... au aflat că era „cu conducută“?

– Nu... asta a spus-o ea după aceea. Tu știi că Hipólita, înainte de „a face trotuarul“, a lucrat ca servitoare?...

– Și?..

– Curând după ce ne-am căsătorit ne-am dus, mama, eu, Hipólita și surioara mea, la o familie. Îți dai seama ce memorie au oamenii ăia? După zece ani au recunoscut-o pe Hipólita, care le fusese servitoare. N-am cuvinte! Eu și cu ea am venit pe un drum, iar mama și Juana pe altul. Toată povestea pe care am inventat-o ca să-mi justific căsătoria s-a năruit.

– Și de ce a mărturisit că a fost prostituată?

– O clipă de furie. Dar n-avea dreptate? Nu se mântuise? Nu mă suporta pe mine, pe mine, care le-am scos peri albi lor?

– Și cum îți merge?

– Foarte bine... Farmacia scoate șaptezeci de pesos pe zi. În Pico nu-i altul care să știe Biblia ca mine. L-am provocat pe popă la o polemică și n-a vrut să ridice mănua.

Erdosain și-a privit deodată ciudatul prieten, plin de speranță. Apoi l-a întrebat:

– Mai joci?

– Da, iar Iisus, văzându-mi naivitatea, mi-a dezvăluit secretul ruletei.

– Ce-i aia?

– Tu nu știi... marele secret... o lege a sincronismului static... Eu am fost de două ori la Montevideo și am câștigat mulți bani, dar în seara asta ieșim cu Hipólita ca să dăm lovitura.

Și a lansat numaidecât încălțita explicație:

– Uite, joci ipotetic o sumă la primele trei bile, una pe fiecare duzină. Dacă nu ies trei duzini diferite, se produce inevitabil dezechilibrul. Atunci marchezi cu un punct duzina care a ieșit. Pentru cele trei bile care urmează are să rămână la fel duzina pe care ai marcat-o. Firește că zero nu se pune la socoteală și că joci pe duzini în serii de trei bile. Atunci mărești o unitate în duzina care n-are nici o cruce, micșorezi cu una, vreau să zic, cu două unități duzina care are trei cruci, și baza asta e de-ajuns ca să deduci unitatea mai mică decât cele mari și se joacă diferența la duzină sau la duzinile ce ies.



Res Erqueta era nebun. De aceea a replicat:

– Iisus știe să dezvăluie secretele astea celor ce au sufletul plin de sfințenie.

– Și tâmpiților, a argumentat Erqueta țintuindu-l cu o privire batjocoritoare și făcându-i cu ochiul stâng. De când mă ocup de lucrurile astea misterioase, am făcut prostii mai mari decât mine, de exemplu, să mă-nsor cu vagaboanda aia...

– Și ești fericit cu ea?

– ...să cred în bunătatea oamenilor, când toată lumea tinde mai degrabă să te-nfunde și să-ți facă faimă de nebun...

Erdosain, nerăbdător, și-a încruntat sprâncenele, apoi:

– Și cum vrei să nu te ia drept nebun? Tu ai fost, după cum spui singur, un mare păcătos. Și deodată te convertești, te căsătorești cu o prostituată pentru că așa scrie în Biblie; le vorbești oamenilor de a patra pecete și de calul galben... firește... lumea trebuie să creadă că ești nebun pentru că lucrurile astea tu nu le cunoști nici după copertă. Pe mine nu mă consideră nebun pentru că am zis că trebuie să instalăm o vopsitorie pentru câini și să metalizăm manșetele cămășilor?... Dar eu nu cred că ești nebun. Nu, nu cred. În tine e un exces de viață, de caritate și de dragoste față de aproape. Dar chestia asta că Iisus ți-a dezvăluit secretul ruletei mi se pare cam absurdă...

– Cinci mii de *pesos* am câștigat de cele două ori...

– Să zicem că ar fi adevărat. Dar ce te salvează pe tine nu e secretul ruletei, ci faptul că ai un suflet frumos. Ești capabil să faci binele, să te emoționezi în fața unui om care e în pragul pușcăriei...

– Asta-i adevărat, l-a întrerupt Erqueta. Gândește-te că e alt farmacist în sat și e un zgârcit bătrân. Fiu-său i-a furat cinci mii de *pesos*... și pe urmă a venit să-mi ceară un sfat. Știi ce l-am sfătuit? Să-l amenințe pe tată-său că-l bagă la închisoare pentru că vinde cocaină dacă-l denunță.

– Vezi cum te înțeleg eu? Tu voiai să mântuiești sufletul bătrânului făcându-i fiul să comită un păcat, păcat de care acesta se va căi toată viața. Nu-i așa?

– Da, e scris în Biblie: „Și tatăl va fi dezbinat împotriva fiului și fiul împotriva tatălui“...

– Vezi? Eu te înțeleg pe tine. Nu știi pentru ce ești menit... Soarta oamenilor e întotdeauna nedeslușită. Dar cred că ai în față un drum mareț. Știi? Un drum ciudat...

– Am să fiu Regele Lumii. Îți dai seama? Am să câștig la toate ruletele câți bani are să-mi poștească inimioara. Am să mă duc în Palestina, la Ierusalim, și am să reconstruiesc marele templu al lui Solomon...

– Și ai să salvezi de angoasă mulți oameni buni. Mulți și-au înșelat patronii de nevoie, au furat banii ce le erau încredințați. Știi? Angoasa... Un tip zbuciumat nu știe ce face... Astăzi fură un *peso*, mâine cinci, poimâine douăzeci, iar când bagă de seamă datorează sute de *pesos*. Și omul cumpănește: e puțin... și deodată constată că au dispărut cinci sute, nu, șase sute de *pesos* și șapte *centavos*. Îți dai seama? Ăstia sunt oamenii care trebuie salvați... zbuciumații, cei care comit fraude.

Farmacistul a meditat o clipă. O expresie gravă i s-a dizolvat pe suprafața chipului buhăit; apoi a adăugat cu nepăsare:

– Ai dreptate... Lumea e plină de „nătăfleți“, de amărăți, dar... cum să o îndrepti? Asta mă preocupă. În ce fel să le arăți din nou adevărurile sfinte celor ce nu au credință...

– Dar oamenii de bani au nevoie... nu de adevăruri sfinte.

– Nu, asta se întâmplă din pricina uitării Scripturilor. Un om care are în el adevărurile sfinte nu-și fură patronul, nu comite fraude în compania unde lucrează, nu se pune în situația de a ajunge la pușcărie în orice clipă.

Apoi s-a scărpinat gânditor în nas și a continuat:

– Pe deasupra, cine îți spune că nu e spre bine? Cine are să facă revoluția socială, dacă nu escrocii, amărății, criminalii,



autorii de fraude, toată șleahța de jos care suferă fără speranță? Sau crezi că revoluția au s-o facă conțopiștii și negustorii?

Respect De acord, de acord... dar, până vine revoluția socială, ce face amărâtul? Ce fac eu?

Și Erdosain, luându-l de un braț pe Ergueta, a exclamat:

– Pentru că eu sunt la un pas de închisoare, știi? Am furat șase sute de *pesos* și șapte *centavos*.

Farmacistul a făcut domol cu ochiul stâng și apoi a zis:

– Nu te întrista. Vremurile grele de care vorbesc Scripturile au sosit. Nu m-am însurat eu cu Șchioapa, cu Târfa? Nu s-a ridicat fiul împotriva tatălui și tatăl împotriva fiului? Revoluția e mai aproape decât ar dori oamenii. Nu ești tu escrocul și lupul care decimează turma?...

– Dar, spune-mi, tu nu poți să-mi împrumuți cei șase sute de *pesos*?

Celălalt a clătinat încet din cap:

– Îți jur că îi datorez.

Deodată s-a petrecut ceva neașteptat.

Farmacistul s-a sculat, și-a întins brațul și, plesnindu-și buri-cele degetelor, a strigat în fața chelnerului care privea uimit scena:

– Șterge-o, fraierule, șterge-o.

Erdosain, roșu de rușine, s-a îndepărtat. Întorcând capul spre colțul străzii, a văzut că Ergueta dădea din mâini vorbind cu chelnerul.

## URA

Viața i se scurgea printr-un firicel de sânge. Toată suferința decomprimată i se propaga spre orizontul întrevăzut dincolo de cabluri și de „trolley”-urile tramvaielor, încât a avut numai-decât senzația că merge pe propria-i angoasă prefăcută în covor. Aidoma cailor sfârtecați de un taur care se încurcă în propriile lor măruntaie, fiecare pas făcut îi sleia plămânii de

sânge. Respira domol și pierdea speranța de a ajunge vreodată. Unde? Nici el nu știa.

Pe strada Piedras s-a așezat pe pragul unei case pustii. A zăbovit câteva minute, apoi a luat-o la fugă și sudoarea îi șiroia pe față ca în zilele cu temperaturi ridicate.

Așa a sosit la răspântia dintre Cerrito și Lavalle.

Băgând mâna în buzunar, a constatat că are câteva bancnote și s-a hotărât să intre în Barul Japonez. Birjari și proxeneți făceau roată în jurul meselor. Un negru cu guler pentru papion și sandale negre își stârpea paraziții de la subsuoară, iar trei „pești” polonezi, cu inele groase de aur pe degete, în păsăreasca lor, discutau despre bordeluri și codoașe. În alt colț, câțiva șoferi de taxi jucau cărți. Negrul care se pureca se uita în jur, cerând parcă din ochi ca publicul să-i aprobe operația, dar nimeni nu-l lua în seamă.

Erdosain a comandat cafea, și-a sprijinit fruntea în mână și a rămas contemplând marmura.

– De unde să scot cei șase sute de *pesos*?

Apoi s-a gândit la Gregorio Barsut, vărul soției sale.

Nu-l mai preocupa atitudinea lui Ergueta. În fața ochilor i se materializa taciturna figură a celui-lalt, a lui Gregorio Barsut, cu capul ras, cu nasul ciolănos de pasăre de pradă, cu ochii verzui și urechile ascuțite ca de lup. Prezența lui îi făcea mâinile să tremure, uscându-i gâtulejul. Are să-i ceară din nou bani în seara asta. La nouă și jumătate are să fie cu siguranță acasă la el, ca de obicei. Și are să-l revadă. Acumulând o conversație în care abundă pretextele vagi pentru a-l vizita, șuvoaie de cuvinte prostindu-l pe Erdosain care, cu gura însetată și cu mâinile tremurânde, nu îndrăznea să-l dea afară din casă.

Și Gregorio Barsut trebuie să fi băgat de seamă repulsia pe care Erdosain o simțea față de el, căci nu o dată i-a spus:

– Se pare că sporovăiala mea îți displace, nu?

Dar asta nu-l împiedica să se ducă pe la el cu o frecvență supărătoare.